

ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ / ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ**
ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
Τηλέφωνο: 210- 9703626, 210- 7276021
Fax: 210- 9703626
e-mail: dkoutsou@phed.uoa.gr

**ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ 8^Η ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΟΔΟ ΓΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ 18-25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2005, ΔΟΑ.**

Καθηγήτρια, Κουτσούκη Δήμητρα

Πρόεδρος Τμήματος Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Εθνικής Αντιστάσεως 41,
17237 Δάφνη
Αθήνα

NATIONAL & KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS
DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS SCIENCE

LABORATORY OF ADAPTED PHYSICAL ACTIVITY/ DEVELOPMENTAL AND PHYSICAL DISABILITIES
DIRECTOR: PROFESSOR, DIMITRA KOUTSOUKI
Tel.: +30210- 9703626, +30210- 7276021
Fax: +30210- 9703626
e-mail: dkoutsou@phed.uoa.gr

Professor, Dimitra Koutsouki
Head of the Department of Physical Education & Sports Science
Ethnikis Antistaseos 41,
17237 Dafni
Athens, Greece

«ΤΟ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ 2004»

Η έκδοση του εκπαιδευτικού υλικού Παραολυμπιακών Αγώνων υλοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Κατάρτισης της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004.

Η έκδοση έχει τίτλο «**Παραολυμπιακοί Αγώνες – Από το 1960 στο 2004**» και διαχωρίζεται σε έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό.

Στην αρχή περιλαμβάνει ένα εισαγωγικό σημείωμα με τους εκπαιδευτικούς σκοπούς και στόχους του υλικού.

Στη συνέχεια, το έντυπο εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από πέντε (5) ενότητες:

Η πρώτη ενότητα έχει τίτλο «**Αναφορές-Προσεγγίσεις**». Στοχεύει κυρίως στην πληροφόρηση των εκπαιδευτικών για σημαντικά θέματα των Παραολυμπιακών Αγώνων. Στα περιεχόμενα της πρώτης ενότητας περιλαμβάνονται οι εξής θεματικές:

1. Το Διεθνές Παραολυμπιακό Κίνημα και η Ιστορία του Ελληνικού Παραολυμπιακού Κινήματος.
2. Οι Προϋποθέσεις Συμμετοχής στους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
3. Η Αξιολόγηση και οι Αγωνιστικές Κατηγορίες, με αναφορά στις ατομικές διαφορές και τη λειτουργική κατηγοριοποίηση της Αναπηρίας.
4. Τα Αθλήματα, όπου γίνεται αναφορά στους Θερινούς και Χειμερινούς Παραολυμπιακούς Αγώνες, την Τεχνολογία και τον Αθλητικό Εξοπλισμό.
5. Η Σταδιοδρομία των Αθλητών, με αναφορές στην αθλητική συμβουλευτική και την αποχώρηση από τον αθλητισμό.
6. Το Δικαίωμα στη Συμμετοχή.
7. Η Κοινωνική Διάσταση, με αναφορές σε ζητήματα Δεοντολογίας και τη συμβολή της Φυσικής Αγωγής στη διαμόρφωση των στάσεων.
8. Ιστορίες Θέλησης, όπου τρεις Έλληνες Παραολυμπιονίκες μιλούν για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
9. Στην τελευταία υποενότητα με τίτλο «12^{οι} Παραολυμπιακοί Αγώνες 2004» αναφέρονται τα αθλήματα και η Αθήνα ως προσβάσιμη πόλη.

Για τη συγγραφή της πρώτης ενότητας συνεργάστηκαν Έλληνες και ξένοι εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής κοινότητας και μέλη της Διεθνούς Παραολυμπιακής Επιτροπής.

Η δεύτερη ενότητα έχει τίτλο «**Σελίδες Πληροφόρησης**». Παρέχει πλούσια πληροφόρηση, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσα στη σχολική τάξη. Το περιεχόμενο των πληροφοριών αφορά γενικά στο θεσμό των Παραολυμπιακών Αγώνων αλλά και συγκεκριμένα στη διοργάνωση του 2004. Ορισμένα ενδεικτικά θέματα της δεύτερης ενότητας είναι:

- Ορόσημα στον παγκόσμιο αθλητισμό για άτομα με αναπηρίες.
- Ο Παραολυμπιακός Όρκος, ο Ύμνος, η Παραολυμπιακή Φλόγα.
- Τα Ταε-Γουκς, σύμβολο ανθρωπίνης θέλησης.
- Το έμβλημα των Παραολυμπιακών του 2004 στην Αθήνα.
- Οι αξίες – Τα 19 Παραολυμπιακά αθλήματα.
- Η Ταξινόμηση των αθλητών – Η διατροφή τους.

- Ο Εθελοντισμός – Η φαρμακοδιέγερση – Το περιβάλλον – Το σύστημα μεταφορικών μέσων – Η τελετές έναρξης και λήξης- Η Ασφάλεια, και άλλα.

Η τρίτη ενότητα έχει τίτλο «**Από τη Θεωρία στην Πράξη**». Περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων, που προορίζονται ανάλογα για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα: Δημοτικό-Γυμνάσιο-Λύκειο. Οι δραστηριότητες είναι κινητικές, εικαστικές και θεωρητικές με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των μαθητών για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Μπορούν να υλοποιηθούν μέσα στην τάξη, στο προαύλιο του σχολείου ή και σε εξωσχολικούς χώρους. Κάθε δραστηριότητα αντλεί πληροφορίες και συνδέεται με την αντίστοιχη θεματική από τις δύο προηγούμενες ενότητες, τις «**Αναφορές-Προσεγγίσεις**» και τις «**Σελίδες Πληροφόρησης**».

Η τέταρτη ενότητα με τίτλο «**Έλληνες Αθλητές**» περιέχει σύντομα βιογραφικά σημειώματα Ελλήνων αθλητών, που έχουν λάβει μέρος σε Παραολυμπιακούς Αγώνες. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να έρθουν σε επαφή με Παραολυμπιονίκες, να τους γνωρίσουν περισσότερο, να μάθουν για τη ζωή τους, τις προσπάθειές τους και τα επαγγελματικά τους σχέδια.

Η πέμπτη ενότητα με τίτλο «**Πηγές**» περιέχει εκτεταμένη βιβλιογραφία για τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για τους μεγαλύτερους μαθητές, που επιθυμούν να ερευνήσουν περισσότερο σε θέματα αθλητισμού των ατόμων με αναπηρία.

Στο τέλος, το έντυπο υλικό συνοδεύεται από ένα επιτραπέζιο παιχνίδι, που ονομάζεται «**Από το 1960 στο 2004**». Οι μαθητές μέσα από το παιχνίδι μπορούν να γνωρίσουν τα αθλήματα, τις αξίες των Παραολυμπιακών Αγώνων και την Ιστορία του Παραολυμπιακού Κινήματος.

Το οπτικοακουστικό εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει μια βιντεοταινία με τίτλο «**Παραολυμπιακοί Αγώνες**». Έτσι, το εκπαιδευτικό υλικό συμπληρώνεται με ήχο και εικόνα. Η βιντεοκασσέτα παρουσιάζει το Παραολυμπιακό Κίνημα, τους πρωταγωνιστές των Παραολυμπιακών Αγώνων και τα 19 Παραολυμπιακά Αθλήματα με τους κανονισμούς διεξαγωγής τους. Στη συνέχεια, τρεις Έλληνες αθλητές με αναπηρία μιλούν για τη σημασία της διάκρισης, της προσπάθειας και της συμμετοχής σε μια τόσο μεγάλη και σπουδαία αθλητική διοργάνωση.

Η ομάδα σχεδιασμού και υλοποίησης της **Αθήνα 2004** επέλεξε τις θεματικές ενότητες, που πλαισιώνουν το περιεχόμενο του Παραολυμπιακού εκπαιδευτικού υλικού. Το εκπαιδευτικό υλικό έχει διττό ρόλο:

Από τη μια ενημερώνει και πληροφορεί τον εκπαιδευτικό, βοηθώντας τον να μεταδώσει τις γνώσεις στους μαθητές του. Από την άλλη, ενεργοποιεί την πρωτοβουλία και τη συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες με στόχο να αποκτήσουν γνώσεις και να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα αθλητισμού των ατόμων με αναπηρία.

Το υλικό είναι σχεδιασμένο έτσι, ώστε να αξιοποιηθεί κατάλληλα από την ανάλογη σχολική τάξη και το διαθέσιμο εξοπλισμό της, πάντα με γνώμονα τα ενδιαφέροντα των μαθητών και την ηλικία τους.

Συγκεκριμένα, και όπως ορίζεται από την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων Αθήνα 2004, το εκπαιδευτικό υλικό στοχεύει:

1. Στην ευαισθητοποίηση στις ιδέες του Ολυμπισμού και του Παραολυμπιακού Κινήματος.

2. Στην ενημέρωση σχετικά με θέματα προετοιμασίας και διεξαγωγής των Παραολυμπιακών Αγώνων.
3. Στην ανάπτυξη νέας, θετικής στάσης απέναντι στα άτομα με αναπηρία.
4. Στην έμπνευση από το πάθος και την αποφασιστικότητα των αθλητών, που συμμετέχουν στους Παραολυμπιακούς Αγώνες.
5. Στη συνειδητοποίηση του δικαιώματος για αυτόνομη ανάπτυξη και ισότιμη συμμετοχή.

Το Παραολυμπιακό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα της **Αθήνα 2004** εντάσσεται στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος Ολυμπιακής και Παραολυμπιακής Παιδείας, που εφαρμόζεται στα σχολεία από το 2000. Οι πέντε (5) βασικοί θεματικοί άξονες της Ολυμπιακής και Παραολυμπιακής Παιδείας είναι: **ο Πολιτισμός, ο Αθλητισμός, η Άρση του Κοινωνικού Αποκλεισμού, η Πολυπολιτισμικότητα, η Ολυμπιακή Εκεχειρία και ο Εθελοντισμός.**

Το Πρόγραμμα Παραολυμπιακής Παιδείας είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία, που αποσκοπεί στο να αναδείξει την εκπαιδευτική αξία των Παραολυμπιακών Αγώνων, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του σύγχρονου πολιτισμού. Στοχεύει στην καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στη δια βίου άσκηση και τον αθλητισμό ως τρόπο ζωής, στον έντιμο αγώνα και το αληθινό πνεύμα των Παραολυμπιακών Αγώνων.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει ένα σύνολο δράσεων, που αφορούν σε γνώσεις για την αρχαία και σύγχρονη Ιστορία των Αγώνων, σε αθλητικές και κοινωνικές δεξιότητες, σε αξίες, στάσεις και συμπεριφορές. Η εξοικείωση των μαθητών με διαχρονικές εκπαιδευτικές αξίες επιδιώκεται μέσα από βιωματική διδασκαλία, αθλητικές δραστηριότητες, παιχνίδια και εκδηλώσεις, που υλοποιούνται σε ένα δημιουργικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Οι μαθητές μαθαίνουν να συμμετέχουν ενεργά και έντιμα στα διάφορα αθλήματα και να διδάσκονται από αυτά ως αθλητές, θεατές, εθελοντές ή εργαζόμενοι. Ακόμη, μαθαίνουν να αναπτύσσουν δεξιότητες, που θα αξιοποιηθούν δημιουργικά στην καθημερινή τους ζωή.

Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες έχουν τη δύναμη να εμφυσήσουν στους μαθητές τις αρχές **της αποδοχής του διαφορετικού, της αναγνώρισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας.**

Η Παραολυμπιακή Παιδεία, ως εκπαιδευτική διαδικασία, μεταδίδει γνώσεις, διαμορφώνει στάσεις και αναπτύσσει δεξιότητες που αφορούν στις αξίες του Ολυμπισμού. Στο επίπεδο γνώσεων, για παράδειγμα, περιλαμβάνεται η Ιστορία των σύγχρονων Παραολυμπιακών Αγώνων. Στο επίπεδο της διαμόρφωσης σχέσεων, για παράδειγμα, είναι η υιοθέτηση αθλητικής συμπεριφοράς συνεπούς με το «**ευ αγωνίζεσθαι**». Στο επίπεδο δεξιοτήτων είναι η ανάπτυξη της δεξιότητας για επικοινωνία με άτομα άλλων εθνικοτήτων, θρησκειών και εν γένει πολιτισμών.

Η Παραολυμπιακή Παιδεία είναι μια αποτελεσματική παιδαγωγική μέθοδος, που ενσωματώνει τα Ολυμπιακά Ιδεώδη, τις αξίες του Ολυμπισμού και του ανθρωπισμού στο εκπαιδευτικό σύστημα. Με βάση τους στόχους της αναπτύσσονται αισθήματα αλληλεγγύης, ανοχής και αμοιβαίου σεβασμού, που είναι συνυφασμένα με την έννοια και πράξη της ευγενούς άμιλλας. Επίσης, η έννοια της Παραολυμπιακής Παιδείας είναι σύμφυτη με την ανάπτυξη του σύγχρονου Παραολυμπιακού Κινήματος.

Ο Κουμπερτέν αντιλαμβάνεται τον Ολυμπισμό ως φιλοσοφία ζωής με σαφή εκπαιδευτική αξία. **Ο Ολυμπισμός είναι εκπαιδευτική αξία.** Επανειλημμένα επισημαίνει, πως οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν ευκαιρία,

για να αναδειχθεί η εκπαιδευτική βάση και η ανθρωπιστική παιδεία του Ολυμπισμού. Με την αθλητική δραστηριότητα εμπλουτίζεται η προσωπικότητα των μαθητών και αναπτύσσεται το αίσθημα της συνέχειας του ανθρώπινου πολιτισμού. *Ενθαρρύνονται η συναδέλφωση, η ειρηνική συνύπαρξη, η ανθρωπιστική αντίληψη, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, η ισότητα, η δικαιοσύνη, το «ευ αγωνίζεσθαι», η προστασία του περιβάλλοντος και τέλος η παγκοσμιότητα, αξίες σταθερά διαχρονικές της Ολυμπιακής Ιδέας.*

Προς αυτή την κατεύθυνση στοχεύουν και οι σύγχρονοι Παραολυμπιακοί Αγώνες, που αποτελούν τεράστιας σημασίας κοινωνικό γεγονός, **με παγκόσμια εμβέλεια.**

Η παραγωγή έντυπου εικονογραφημένου υλικού και βιντεοταινίας συμβάλλει στο να γνωρίσουν εκπαιδευτικοί και μαθητές, το μεγάλο αθλητικό γεγονός των Παραολυμπιακών Αγώνων, καθώς και την πολυδιάστατη σημασία του: «τη μεγάλη πρόκληση, την υπέρβαση των ορίων, το θρίαμβο της ανθρώπινης θέλησης».

Οι έννοιες της «κοινωνικότητας», της «ένταξης», της «ενσωμάτωσης», της «διαφορετικότητας», των «ίσων ευκαιριών για όλους», της «προσπάθειας», της «αυτονομίας», του «ρατσισμού», του «αποκλεισμού», εμπλέκονται άμεσα με το εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και το Κίνημα των Παραολυμπιακών Αγώνων.

Μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό οι μαθητές αποκτούν πληροφορίες για τα Παραολυμπιακά αθλήματα, τα ιστορικά στοιχεία, την περιγραφή κάθε αθλήματος, τις κατηγορίες των συμμετεχόντων αθλητών, τις προσαρμογές στον τεχνολογικό εξοπλισμό, τις τροποποιήσεις στους κανονισμούς, καθώς και τις επιτυχίες των Ελλήνων αθλητών στους Παραολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϊ.

Βασικός στόχος της διδασκαλίας για το Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο εκτός από την ενημέρωση των μαθητών για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες είναι παράλληλα η ευαισθητοποίηση απέναντι στα άτομα με αναπηρία, καθώς και σε θέματα συμμετοχής τους στον αθλητισμό. Γίνεται προσπάθεια να κατανοήσουν τα σημαντικά οφέλη από την ανάθεση για τη διεξαγωγή αυτού του κορυφαίου εθνικού γεγονότος.

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες, που περιέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό, δεν περιορίζονται μόνο σε πληροφοριακά στοιχεία αλλά απαιτούν δράση από τους ίδιους τους μαθητές.

Συγκεκριμένα, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση το υλικό επικεντρώνεται σε βιωματικά παιχνίδια, που εισαγάγουν τους μαθητές στην εφαρμογή των κανονισμών και τον τρόπο διεξαγωγής των Παραολυμπιακών αθλημάτων. Επίσης, επικεντρώνεται στο οπτικοακουστικό υλικό, που παρέχει στα παιδιά αυτής της ηλικίας τη δυνατότητα να κατανοήσουν ιστορικά το Παραολυμπιακό Κίνημα και να αντιληφθούν την έννοια της διαφορετικότητας.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο Παραολυμπιακός αθλητισμός προσεγγίζεται μέσω εικαστικού υλικού και δραστηριοτήτων, όπως θεατρικές παραστάσεις και ζωγραφική. Με επισκέψεις σε στάδια διεξαγωγής των αγωνισμάτων, οι μαθητές εξοικειώνονται με τους χώρους προσβασιμότητας και μαθαίνουν για τα διαφορετικά αγωνίσματα.

Το εκπαιδευτικό υλικό των Παραολυμπιακών Αγώνων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος Ολυμπιακής και Παραολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία της χώρας μας. Ωστόσο, θα μπορούσε να έχει θέση ακόμη και στο ευρύτερο σχολικό πρόγραμμα. Το Υπουργείο

Παιδείας ήδη για τα επόμενα δύο χρόνια (2005-2006) έχει εμπλουτίσει το Πρόγραμμα Ολυμπιακής και Παραολυμπιακής Παιδείας στα σχολεία με θεματικές ενότητες, που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα, στα δικαιώματα του παιδιού, σε θέματα ισότητας των δύο φύλων, σε θέματα ντόπινγκ και «Καθαρού Αθλητισμού».

Επιπλέον, αφού οι Παραολυμπιακοί Αγώνες 2004 στην Αθήνα τελείωσαν, το υλικό αυτό θα μπορούσε να επανεκδοθεί με διαφορετικό περιεχόμενο, δηλαδή εμπλουτισμένο με νέες πληροφορίες και προτάσεις από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.

Κλείνοντας αυτή την εισήγηση, θα ήθελα να αναφέρω, πως στο παρελθόν, για μεγάλο χρονικό διάστημα η κοινωνική εικόνα των ατόμων με αναπηρία ταυτιζόταν με μια αρνητική και απαξιοτική αντίληψη. Η προσωπικότητα, η πνευματικότητα, η συναισθηματικότητα και η δημιουργική τους ικανότητα συχνά αγνοούνταν. Στη σύγχρονη εποχή, με τη νομοθετική κατοχύρωση της εξασφάλισης προσβασιμότητας στο δομημένο περιβάλλον και στους ελεύθερους χώρους, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στους αθλητικούς και πολιτιστικούς χώρους, τα άτομα με αναπηρία αναγνωρίζονται στο κοινωνικό σύνολο, στο δικαίωμά τους για κοινωνική προσφορά, για παιδεία, ψυχαγωγία, για παραγωγικότητα. Αν ανατρέξουμε στην αρχαιότητα και την ελληνική μυθολογία, ο αρχαίος ποιητής Όμηρος εμφανίζεται ως τυφλός, και ο δύσμορφος θεός Ήφαιστος εμφανίζεται ως άριστος τεχνίτης-απαραίτητος ανάμεσα στους Δώδεκα θεούς και ήρωες. Στις μέρες μας, ο Πανελλαδικός Σύνδεσμος Παραπληγικών και Κινητικά Ανάπηρων οργανώνει και προσφέρει θεατρικές παραστάσεις. Τα άτομα με αναπηρία μέσα από αυτές τις παραστάσεις έχουν το προνόμιο να υπηρετούν το λόγο, την κίνηση, τη μουσική, με μια λέξη να υπηρετούν τις «τέχνες».

Η τέχνη και ο αθλητισμός προϋποθέτουν κατάθεση ψυχής από τους μετέχοντες στα πολιτιστικά και αθλητικά δρώμενα. Συχνά λέγεται το εξής γνωμικό: «Ποτέ δεν θα καταλάβεις τη δύναμη ενός κεριού, αν δεν δεις πρώτα τη φλόγα του, και αν δεν έρθεις κοντά να νιώσεις τη ζεστασιά του». Μέσα στους αθλητικούς χώρους, στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις οι πρωταθλητές με αναπηρία και οι Παραολυμπιονίκες αγωνίζονται με κατάθεση ψυχής και καταφέρνουν να πραγματοποιούν μεγάλες επιδόσεις και να στεφανώνονται. Τότε είναι που όλοι νιώθουμε τη δύναμη και τη φλόγα τους. Η τέχνη και ο αθλητισμός δεν κάνουν διακρίσεις. Η προσφορά των ατόμων με αναπηρία, που συμμετέχουν στην κουλτούρα και τον αθλητισμό, είναι μεγάλη, και γι' αυτό αξίζει να εξαιρείται και να συγχαίρεται.

Βιβλιογραφία

1. Doll-Tepper, G., Disability sport. In Riordan, J. & Kruger, A. (1999). *The International Politics of Sport in the 20th Century*. London.
2. Κουτσούκη Δ. Άτομα με Αναπηρίες. Στο Υπουργείο Πολιτισμού-Υφυπουργείο Αθλητισμού (2003). *Αθλητικό Πνεύμα*. Αθήνα.
3. Κουτσούκη Δ. Εθελοντισμός. Στο Υπουργείο Πολιτισμού-Υφυπουργείο Αθλητισμού (2003). *Αθλητικό Πνεύμα*. Αθήνα.
4. Οργανωτική Επιτροπή Παραολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ2004. (2002). *Παραολυμπιακοί Αγώνες-Από το 1960 στο 2004-*. Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ2004.
5. Σπαθάρη, Ε. (1992). *Το Ολυμπιακό Πνεύμα*. Αθήνα: ΑΔΑΜ.
6. Τσουνάκος, Ο. (2004). *Παραολυμπιακοί Αγώνες*. Αθήνα: ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ.

7. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων. (2005). *Ολυμπιακή Παιδεία*.
Site: http://www.ypepth.gr/el_ec_page1941.htm